

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษา ทำให้ทราบหลักการพื้นฐานของการเยียวยาความเสียหาย และพบว่า การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น ต้องคำนึงถึงสิทธิที่ผู้ถูกลงโทษควรได้รับอยู่ก่อนที่จะบุคคลดังกล่าวจะถูกลงโทษ โดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งได้นำแนวทางการเยียวยาความเสียหายของผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของต่างประเทศ มาเป็นแนวทางการเยียวยาความเสียหายความเสียหายให้กับบุคคลดังกล่าว เพื่อให้บุคคลนั้นมีสิทธิได้รับการเยียวยาที่เหมาะสม เป็นธรรม และกลับสู่สถานะเดิมหรือใกล้เคียงกับสถานะเดิมได้มากที่สุด

ในต่างประเทศที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษามานั้นจะเห็นได้ว่าการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองและเยียวยาข้าราชการที่ถูกสั่งลงโทษทางวินัย แล้วอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ ก.พ.ค. สหรัฐอเมริกาซึ่งมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในเขตอำนาจของตน และให้อำนาจในการสั่งให้ส่วนราชการปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของตน นอกจากนี้ยังมีอำนาจตามกฎหมายในการบังคับให้ส่วนราชการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นด้วย เมื่อมีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองหรือเมื่อหน่วยงานที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ พิจารณาว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิด หากอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ฟังขึ้น ต้องให้ผู้อุทธรณ์กลับคืนสู่สถานะเดิม และสั่งให้ส่วนราชการยกเลิกคำสั่งหรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายและทำให้การกระทำหรือคำสั่งดังกล่าวเป็นโมฆะ และไม่มีผลตั้งแต่ต้นโดยประเทศสหรัฐอเมริกาให้สิทธิที่จะได้รับการเยียวยา โดยได้รับเงินต่างๆตามสิทธิที่ควรจะได้รับ ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน การให้กลับมารับตำแหน่งเดิม การล้างประวัติการกระทำความผิด ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการกระทำหรือคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งมีการจ่ายค่าเสียหายทั้งที่เป็นตัวเงิน ซึ่งได้แก่ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ค่าใช้จ่ายอื่นๆตามที่เห็นสมควร ค่าทนายความ ให้สิทธิวันลาป่วย ลาหยุดพักผ่อนตามสิทธิที่ได้รับ และค่าเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงิน ได้แก่ ความเจ็บปวดทางจิตใจ ความทุกข์ทรมาน ความไม่สะดวกสบาย การตรอมใจ การสูญเสียความเพลิดเพลินในชีวิต หากจ่ายเงินเยียวยาข้าราชการก็มีการให้ดอกเบี้ยโดยกำหนดดอกเบี้ยทบต้นเป็นรายวัน ให้ผู้ถูกลงโทษโดยไม่

ชอบอีกด้วย นอกจากนั้นให้นับระยะเวลาการปฏิบัติราชการ เปรียบเสมือนผู้ถูกลงโทษโดยไม่ชอบได้ทำงานที่ส่วนราชการนั้นๆ ในระยะเวลาที่ออกคำสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

จะเห็นได้ว่าการเยียวยาความเสียหายให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการเยียวยาความเสียหายไว้อย่างชัดเจน เนื่องจากให้อำนาจคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ที่จะให้สิทธิต่างๆในการเยียวยา

ในส่วนการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ก็มีลักษณะให้สิทธิในการเยียวยาแก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายใกล้เคียงกับของประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือเมื่อสภาแห่งรัฐ มีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่หรือปลดข้าราชการออกจากราชการ ส่วนราชการผู้ออกคำสั่งลงโทษมีหน้าที่ต้องดำเนินการเยียวยาความเสียหาย โดยให้กลับมารับตำแหน่งเดิม ซึ่งตำแหน่งที่จะบรรจุข้าราชการผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ ต้องเป็นตำแหน่งเดิมที่ผู้นั้นดำรงอยู่ก่อนพ้นจากราชการหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า แต่โดยหลักแล้วต้องไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นที่ดำรงตำแหน่งนั้นอยู่ เว้นแต่ส่วนราชการไม่สามารถหาตำแหน่งที่เหมือนกับตำแหน่งเดิมให้แก่ข้าราชการได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม ก็ให้หาตำแหน่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตำแหน่งเดิม นอกจากนั้นยังมีการคืนสถานภาพเดิมให้แก่ข้าราชการ ให้ถือว่าไม่เคยหยุดราชการมาก่อน สร้างความก้าวหน้าในอาชีพ เช่นเลื่อนขั้นตามอาวุโส เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น เลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่บุคคลดังกล่าว มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จบำนาญ โดยนับอายุการทำงานในช่วงที่พ้นจากราชการโดยมิชอบรวมเข้ากับอายุการทำงานจริงเพื่อคำนวณสิทธิในการได้รับเงินบำนาญด้วย อีกทั้งประเทศฝรั่งเศสยังมีการชดเชยความเสียหายอื่นตามที่ข้าราชการผู้ถูกลงโทษมีคำขอ ได้แก่ เงินเดือนที่เสียไปในระหว่างที่ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบ เงินค่าที่อยู่อาศัย เงินช่วยเหลือครอบครัว ค่าเสียหายกรณีที่ประสบความยุ่งยากในการดำรงชีวิต ค่าเสียหายในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ ค่าเสียหายทางจิตใจ ค่าชดเชยอาจเป็นจำนวนน้อยลงหากปรากฏว่าข้าราชการได้งานใหม่ ในระหว่างที่พ้นไปจากราชการ

ในขณะที่ประเทศอังกฤษ ไม่มีรายละเอียดการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างชัดเจนเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส โดยหากคณะกรรมการพิจารณาการลงโทษของประเทศอังกฤษตัดสินว่าการให้ออกจากงานนั้นไม่เป็นธรรม ก็สามารถสั่งให้มีการเยียวยาความเสียหายนั้นได้ 2 กรณี คือ การให้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม โดยให้หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐนั้นรับบุคคลนั้นกลับเข้ารับราชการดังเดิม แต่หากหน่วยงานดังกล่าวไม่อาจรับบุคคลดังกล่าวเข้ารับราชการดังเดิมได้ คณะกรรมการก็อาจกำหนดค่าเสียหายซึ่งหน่วยงานดังกล่าวต้องชดใช้ให้ และหากเห็นว่า การให้บุคคลดังกล่าวกลับเข้ารับราชการดังเดิมนั้นไม่เหมาะสม ก็อาจกำหนดให้มีการชดใช้ค่าเสียหายให้แทน

ซึ่งในการเยียวยาความเสียหายกรณีถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบในประเทศอังกฤษนี้ ค่าชดเชยความเสียหาย จะขึ้นอยู่กับคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์กำหนดแต่ละกรณีไป

ส่วนการเยียวยาความเสียหายของประเทศตุนีนั้น หากมีการลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็จะมีวิธีการเยียวยาความเสียหาย โดยเน้นค่าเสียหายทางจิตใจเป็นสำคัญ เนื่องจากการชดเชยค่าเสียหายทางจิตใจเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการเยียวยา ส่วนการกำหนดค่าเสียหายทางจิตใจนั้น จะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไป นอกจากนี้ประเทศตุนีก็มีการเยียวยาความเสียหายให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยให้กลับเข้ารับตำแหน่งเดิม เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ

สำหรับประเทศไทยนั้นปัจจุบันพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ให้อำนาจ คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้อุทธรณ์ และผู้ร้องทุกข์ โดยเมื่อผลการพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. เห็นว่าข้าราชการ ผู้นี้ไม่มีความผิด มีมติให้ยกโทษ หรือมีความผิดแต่เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ทั้งสองกรณีผู้บังคับบัญชาที่ต้องออกคำสั่งยกโทษและสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ ในกระบวนการของการสั่งให้ข้าราชการกลับเข้ารับราชการ ในเรื่องของการเยียวยาความเสียหายให้แก่ข้าราชการซึ่งถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าว ส่วนราชการจะดำเนินการอย่างไร เพราะเมื่อถูกลงโทษบุคคลผู้นั้นย่อมได้รับความเดือดร้อนเสียหาย เสียสิทธิประโยชน์ต่างๆ ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน ดังนั้นเมื่อกลับเข้ารับราชการก็ควรที่จะเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายให้กลับคืนสู่สถานะเดิม หรือใกล้เคียงสถานะเดิมให้มากที่สุด เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงแนวความคิดในการพิจารณาการเยียวยา การจัดรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการ ร่างระเบียบเยียวยาของคณะทำงาน ก.พ.ค. และแนวทางการเยียวยาในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ ประเทศตุนี ตลอดจนยึดถือตามสิทธิที่ผู้ถูกลงโทษควรได้รับก่อนที่บุคคลดังกล่าวจะถูกลงโทษด้วยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยผู้ศึกษา เห็นว่าควรเยียวยาความเสียหายโดยไม่ต้องให้ผู้ถูกลงโทษโดยไม่ชอบร้องขอในเรื่องเงินเดือน เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว การเลื่อนเงินเดือนขึ้น เงินบำเหน็จหรือบำนาญ ผลงานทางวิชาการ การได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่ง เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือ ก.บ.ข. ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ การเลื่อนตำแหน่ง สิทธิในการลา ให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนสิทธิที่ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจะได้รับเมื่อใช้สิทธิร้องขอ ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ค่าเล่าเรียนบุตร เงินค่าคึกคัก ส่วนค่าเสียหายทางจิตใจนั้นเป็นสิทธิที่ไม่พึงได้รับ หากจะเรียกร้องค่าเสียหายทางจิตใจผู้อุทธรณ์ต้องไปใช้สิทธิทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในมูลละเมิดตามกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ และต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้บังคับบัญชาจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้ผู้อุทธรณ์ได้รับความเสียหายอันเกิดจากการถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนั้นในเรื่องการกลับเข้ารับราชการ ในกรณีที่ ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิดเห็นควรยกโทษ ส่วนราชการต้องยกเลิกคำสั่งลงโทษและสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ โดยให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกัน หากกรณีที่ไม้อาจหาตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกัน ก็ให้ อ.ก.พ.กระทรวงเป็นผู้กำหนดตำแหน่งให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนการสั่งให้ข้าราชการกลับเข้ารับราชการในกรณีที่ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นก็ควรสั่งให้ข้าราชการกลับเข้ารับราชการตั้งแต่วันที่ออกคำสั่งยกเลิกคำสั่งลงโทษ ซึ่งการเยียวยาจะเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายเมื่อมีการยกเลิกคำสั่งลงโทษและให้กลับเข้ารับราชการ ส่วนสิทธิประโยชน์ต่างๆที่เสียไปจากคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้นได้กลับคืนมาโดยอัตโนมัติและสถานภาพเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญตลอดระยะเวลาระหว่างที่ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นการทำให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สถานะเดิมได้มากหรือใกล้เคียงที่สุด

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในกระบวนการดำเนินการทางวินัย ย่อมหลีกเลี่ยงปัญหาในการสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในเรื่องความเห็นที่แตกต่างมิได้ ในกรณีที่คณะกรรมการอุทธรณ์ พิจารณาว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิดหรือมีความผิดแต่ไม่ถึงกับไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ มีคำสั่งให้ยกเลิกเพิกถอนคำสั่ง ดังนั้นเมื่อเกิดความผิดพลาดในกระบวนการสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ควรเยียวยาความเสียหายให้ โดยให้กลับสู่สถานะเดิม หรือใกล้เคียงให้ได้มากที่สุด โดยนำแนวทางการเยียวยา และสิทธิที่ควรได้รับการเยียวยาในต่างประเทศ มาใช้เยียวยาในประเทศไทย แต่อย่างไรก็ดีประเทศไทยอาจจะยังไม่มีกฎหมายที่เหมาะสมที่จะนำเรื่องการเยียวยาของต่างประเทศมาเยียวยาให้ผู้เสียหายได้ทุกเรื่องเนื่องจากต้องคำนึงถึงกฎหมายที่ให้อำนาจการเยียวยาในเรื่องนั้นๆด้วย เพราะบางเรื่องอาจจะเป็นการยากที่จะทำการเยียวยาให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

โดยจากการศึกษาเห็นว่าควรกำหนดแนวทางในการเยียวยาผู้ถูกลงโทษโดยไม่ชอบให้ได้รับการเยียวยา แบ่งเป็นสิทธิที่ผู้ถูกลงโทษควรได้รับ และไม่ควรถูกได้รับให้ได้รับสิทธิต่างๆ โดยผู้ศึกษามีบางประเด็นที่จะทำการเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.2.1 สิทธิประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนที่ถูกลงโทษทางวินัยโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายควรได้รับการเยียวยาโดยไม่ต้องร้องขอจากส่วนราชการ

โดยกรณีนี้เมื่อถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ ผลการพิจารณาปรากฏว่าผู้อุทธรณ์ ไม่มีความผิดหรือมีความผิดไม่ถึงกับเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เมื่อมีคำสั่งให้ผู้ถูกสั่งลงโทษกลับเข้ารับราชการ ก็จะได้รับ การเยียวยา โดยผลของกฎหมาย โดยไม่ต้องร้องขอต่อส่วนราชการ เป็นสิทธิที่ส่วนราชการต้องเยียวยาให้ เพราะข้อมูลอยู่ที่ส่วนราชการ ได้แก่ เงินเดือน เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว การเลื่อนเงินเดือนขึ้น เงินบำเหน็จหรือบำนาญ ผลงานทางวิชาการ การได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือ กบข. ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ การเลื่อนเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

ในเรื่องของการจ่ายเงินเดือน เงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือน อาจมีปัญหาในการจ่ายเงิน ผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) ระเบียบกรมบัญชีกลางว่าด้วยการจ่ายเงินให้แก่ข้าราชการซึ่งออกจากราชการโดยคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือคำสั่งให้ออกจากราชการแล้วได้รับการพิจารณายกเลิกเพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น พ.ศ. 2551 ในข้อ 3(2) ที่กำหนดว่า ในกรณีได้กระทำความผิด ให้จ่ายได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่มีสิทธิได้รับตามที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดกำหนด ซึ่งคำว่า “ไม่เกินครึ่งหนึ่ง” ไม่มีความชัดเจน น่าจะแก้ไขใหม่เป็นว่าให้จ่ายได้ครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่ผู้นั้นมีสิทธิได้รับ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการจ่ายเงิน

2) ในเรื่องการเลื่อนเงินเดือนนั้น ควรเลื่อนเงินเดือนให้ในแต่ละรอบการประเมินที่ไม่ได้มาทำงานครั้งละ 2 % แต่ให้เฉพาะกรณีที่ผลการพิจารณาอุทธรณ์ปรากฏว่าไม่มีความผิด สำหรับการที่ผลการพิจารณาอุทธรณ์ปรากฏว่ามีความผิดแต่เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงก็ไม่ควรจะได้รับ การพิจารณาเลื่อนขึ้นเนื่องจากไม่ใช่ผู้บริสุทธิ์ที่ทางราชการจะต้องเยียวยาความเสียหายให้ได้ ดังเดิมหรือเกือบเท่าเดิม และควรที่จะกำหนดมาตรการนี้ไว้ในระเบียบ ก.พ.ค. เรื่องการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์ สำหรับจะให้เลื่อนเงินเดือนได้ก็เปอร์เซ็นต์ในแต่ละครั้งของรอบการประเมินที่ผู้นี้ไม่ได้รับการเลื่อนเงินเดือนนั้น จากการศึกษาของผู้ศึกษาในการเปรียบเทียบขึ้นเงินเดือนกับเปอร์เซ็นต์ของเงินเดือน ปรากฏว่าขึ้นเงินเดือน 1 ขึ้น เท่ากับเงินเดือน 4% 0.5 ขึ้น เท่ากับ 2% จึงควรเลื่อนเงินเดือนให้ครั้งละ 2 %

นอกจากนั้นเห็นว่าจากแนวคิดในเรื่องของการเยียวยาในต่างประเทศแล้ว อีกทั้งยังได้คำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกลงโทษที่ได้รับอยู่ก่อนที่จะถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น โดยเห็นว่ายังมีประเด็นที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงสิทธิที่ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ควรได้รับการเยียวยานอกเหนือไปจาก ร่างระเบียบเยียวยาของ ก.พ.ค. เพื่อให้ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่

ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับคืนสู่สถานะเดิมหรือใกล้เคียงมากที่สุด ได้แก่ เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มพิเศษเฉพาะตำแหน่ง เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือ ก.บ.ข. ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ การเลื่อนตำแหน่ง สิทธิในการลา

ส่วนในเรื่องการเยียวยาเงินประจำตำแหน่ง เมื่อพิจารณาจาก พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งเป็นข้าราชการ พ.ศ. 2539 พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ไม่มีบทบัญญัติในกรณีที่ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ เพราะไม่มีความผิด หรือมีความผิดแต่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ไว้ว่ากรณีจะได้รับเงินประจำตำแหน่งอย่างไร ซึ่ง ก.พ.ค. ควรประสานงานกับกรมบัญชีกลางเพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้ให้มีบทบัญญัติรองรับกรณีดังกล่าว

5.2.2 สิทธิประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนที่ถูกลงโทษทางวินัยโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายควรได้รับการเยียวยาโดยต้องใช้สิทธิเรียกร้องจากส่วนราชการ

โดยกรณีนี้เมื่อถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินัยอุทธรณ์ ผลการพิจารณาปรากฏว่าผู้อุทธรณ์ ไม่มีความผิดหรือมีความผิดไม่ถึงกับเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เมื่อมีคำสั่งให้ผู้ถูกลงโทษกลับเข้ารับราชการ จะไม่ได้รับการเยียวยาโดยผลของกฎหมายทันที แต่เป็นกรณีที่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องร้องขอต่อส่วนราชการจึงจะได้รับการเยียวยา เนื่องจากส่วนราชการไม่รู้ถึงรายละเอียดค่าใช้จ่ายต่างๆ และผู้ศึกษาเห็นว่าจะต้องใช้สิทธิภายใน 1 ปี นับแต่วันที่อาจใช้สิทธิดังกล่าวได้ ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ค่าเล่าเรียนบุตร เงินค่าดีความ

ในส่วนของการเยียวยาค่ารักษาพยาบาลนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2545 ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการเบิกค่ารักษาพยาบาลในระหว่างไม่ได้มาปฏิบัติราชการของผู้ที่ถูกลงโทษ ที่ต่อมาอุทธรณ์ฟังขึ้นได้กลับเข้ารับราชการเพราะไม่มีความผิด หรือมีความผิดไม่ร้ายแรง ซึ่งควรให้คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมประสานงานกับกระทรวงการคลังที่เป็นผู้ออกระเบียบนี้ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบให้รับกับกรณีดังกล่าวที่เกิดขึ้นด้วย เพื่อให้สอดคล้องการเยียวยาค่ารักษาพยาบาลให้กับผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

5.2.3 การเยียวยาความเสียหายในเรื่องการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ศึกษาเห็นว่า หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าในขณะที่ข้าราชการผู้นี้ถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ ในขณะนั้น ผู้นี้สอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือก หรือ ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นแล้ว แต่ถูกออกจากราชการเสียก่อนจึงไม่ได้เลื่อนตำแหน่ง และหากผู้นี้ยัง

รับราชการต่อไปต้องได้รับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นดังกล่าวแน่นอน ก็ควรเชี่ยวชาญในเรื่องการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นให้แก่ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อผู้นี้กลับเข้ารับราชการก็ให้ทางราชการดำเนินการเลื่อนตำแหน่งให้ด้วย ถ้าตำแหน่งไม่ว่างก็ให้หาตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันกับที่บุคคลผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งให้แทน และถ้ากฎ ระเบียบ ที่ใช้ในการเลื่อนตำแหน่งเปลี่ยนไป ก็ต้องใช้กฎระเบียบในขณะที่สอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกได้ หรือได้รับการคัดเลือกอยู่ก่อนออกจากราชการ ซึ่งหากไม่สามารถเลื่อนตำแหน่งให้ได้เพราะไม่มีตำแหน่งว่าง ก็ต้องใช้หลักเกณฑ์การแต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นกลับไปดำรงตำแหน่งเดิมตามหนังสือ สำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1008/ว 46 ลงวันที่ 30 กันยายน 2553 มาใช้เทียบเคียงโดยอนุโลมซึ่งเป็นกรณีที่ ก.พ.ค. มีคำวินิจฉัย หรือ ก.พ. มีมติให้ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีผลทำให้ข้าราชการผู้นั้นต้องกลับไปดำรงตำแหน่งเดิมย้อนหลังไปในวันที่คำสั่งเดิมมีผลใช้บังคับก็ให้ผู้นั้นมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 แต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นกลับไปดำรงตำแหน่งเดิม แต่กรณีที่ไมอาจแต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นกลับไปดำรงตำแหน่งเดิมได้ ถ้ามีตำแหน่งอื่นในประเภทและระดับเดียวกัน ซึ่งข้าราชการผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งว่างอยู่ ให้แต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นไปดำรงตำแหน่งที่ว่างดังกล่าว แต่ถ้าไม่อาจดำเนินการแต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นกลับไปดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งอื่นในประเภทและระดับเดียวกันกับตำแหน่งเดิมได้ ให้ อ.ก.พ. กระทรวงเป็นผู้พิจารณากำหนดตำแหน่งเพื่อแต่งตั้งข้าราชการผู้นั้น โดยให้กำหนดเป็นตำแหน่งที่ข้าราชการผู้นั้น มีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง โดยให้กำหนดเลขที่ตำแหน่งเป็นเลขที่ตำแหน่งเดียวกับตำแหน่งที่ข้าราชการผู้นั้นดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน และใส่ (ณ) ไว้ท้ายเลขที่ตำแหน่ง และมีเงื่อนไขว่ากำหนดเพื่อแต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นเป็นการเฉพาะราย

หากภายหลังปรากฏว่าตำแหน่งเดิม หรือตำแหน่งอื่นในประเภทและระดับเดียวกัน ซึ่งข้าราชการผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งว่างลงให้แต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นซึ่งยังดำรงตำแหน่งที่กำหนดเป็นการเฉพาะราย (ณ) ไปดำรงตำแหน่งดังกล่าวในโอกาสแรกโดยพลัน แต่หากตำแหน่งข้างต้นว่างลงพร้อมกัน ก็ให้แต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นไปดำรงตำแหน่งเดิมเป็นลำดับแรก ซึ่งจะเป็นการเชี่ยวชาญให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายให้กลับคืนสู่สถานะเดิมหรือใกล้เคียงมากที่สุด จึงควรกำหนดประเด็นดังกล่าวไว้ในร่างระเบียบ ก.พ.ค. ว่าด้วยการเชี่ยวชาญความเสียหายไว้อย่างชัดเจน

5.2.4 การให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการ

ในการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเรื่องการเชี่ยวชาญผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในเรื่องการสั่งให้ผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

เมื่อการสั่งให้ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการ เป็นการเยียวยาอันดับแรกเพื่อให้กลับคืนสู่สถานะเดิมได้มากที่สุด และควรกำหนดการสั่งให้กลับเข้ารับราชการไว้ในร่างระเบียบการเยียวยาให้ชัดเจน แต่การที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ. 2551 ไม่ได้บัญญัติในเรื่องการสั่งให้ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเข้ารับราชการไว้อย่างชัดเจน เพื่อแก้ปัญหาทางกฎหมาย ในเรื่องนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ในกรณีที่ ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิดเห็นควรยกโทษ ส่วนราชการต้องยกเลิกคำสั่งลงโทษและสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ โดยให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกัน หากในกรณีที่ไม่สามารถแต่งตั้งให้กลับไปดำรงตำแหน่งตามเดิมหรือตำแหน่งอื่น ในประเภทเดียวกัน และระดับเดียวกัน ไม่ว่าด้วยเหตุใด ก็จะทำให้เกิดปัญหาได้ว่าจะให้กลับไปตำแหน่งใด เนื่องจากหลายกรณีส่วนราชการไม่สามารถสงวนตำแหน่งไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อแต่งตั้งข้าราชการให้กลับมาดำรงตำแหน่งตามเดิมได้ ประกอบกับสภาพปัจจุบันหลายหน่วยงานประสบกับภาวะการขาดแคลนอัตรากำลังระดับผู้ปฏิบัติงาน ทำให้มีการนำตำแหน่งที่สงวนไว้หรือตำแหน่งเดิมของข้าราชการมาบรรจุหรือแต่งตั้งบุคคลอื่นไปพลางก่อน ดังนั้น เมื่อจะต้องแต่งตั้งข้าราชการให้กลับไปดำรงตำแหน่งตามเดิมและส่วนราชการไม่อาจแต่งตั้งข้าราชการที่ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้กลับไปดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งอื่นในประเภทและระดับเดียวกันกับตำแหน่งเดิมได้ ก.พ. หรือ อ.ก.พ. กระทรวงจะต้องกำหนดตำแหน่งที่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และลักษณะงานที่ปฏิบัติของตำแหน่งและความจำเป็นเชิงภารกิจของส่วนราชการที่ควรจะเป็น เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการตำแหน่งดังกล่าวข้างต้น และเพื่อให้ส่วนราชการเกิดความสะดวกในการสรรหา บรรจุ แต่งตั้ง โอน และย้ายบุคคลเพื่อรองรับการดำเนินการตามนโยบาย พันธกิจยุทธศาสตร์ และบทบาทอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ รวมถึงเพื่อปรับลดขั้นตอนและกระบวนการกำหนดตำแหน่งที่ต้องนำเสนอ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณา และเพื่อรักษาสถานะสิทธิและประโยชน์ที่ได้รับอยู่เดิมให้เป็นขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน จึงควรเปิดโอกาสให้ส่วนราชการนำตำแหน่งอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้ผู้ถูกสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายดำรงตำแหน่งเป็นการชั่วคราว ซึ่งเป็นการทำให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สถานะเดิมได้มากหรือใกล้เคียงที่สุด

